

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 621/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť E. B., zastúpeného advokátom JUDr. Ľubošom Petrovským, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv zaručených v čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice – okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 a jeho uznesením z 19. decembra 2012 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tos 49/2013 a jeho uznesením z 23. júla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2013 doručená sťažnosť E. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“), základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, základných práv zaručených v čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy a práv zaručených v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 a jeho uznesením z 19. decembra 2012 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tos 49/2013 a jeho uznesením z 23. júla 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 trestne stíhaný pre zločin zabitia podľa § 147 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v spolupáchateľstve podľa § 20 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona.

V tejto trestnej veci bol sťažovateľ uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 429/12 z 12. apríla 2012 vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), keďže podľa okresného súdu existovala dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti.

Dňa 3. decembra 2012 Krajská prokuratúra v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) podala na sťažovateľa a ďalších troch spoluobvinených obžalobu a v tejto súvislosti okresný súd podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku uznesením sp. zn. 5 T 213/2012 z 19. decembra 2012 rozhodol o ďalšom pokračovaní väzby všetkých obvinených, teda aj sťažovateľa. Sťažnosti obvinených proti ich ponechaniu vo väzbe krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tos 4/2013 z 10. januára 2013 zamietol.

Sťažovateľ podal 22. mája 2013 okresnému súdu (prostredníctvom obhajcu) žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú okresný súd uznesením č. k. 5 T 213/2012-1083 z 26. júna 2013 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol, a podľa § 80 ods. 1 písm. c)

Trestného poriadku neprijal ani jeho návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Proti tomuto rozhodnutiu súdu prvého stupňa podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením č. k. 7 Tos 49/2013-1116 z 23. júla 2013 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol (spolu so sťažnosťami ďalších dvoch obžalovaných).

Podľa názoru sťažovateľa okresný súd svojím postupom pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu podanej 22. mája 2013 porušil jeho základné právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 ústavy, ako aj právo na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode sťažovateľa zaručené v čl. 5 ods. 4 dohovoru. Svoje presvedčenie o tomto odôvodnil tým, že pojednávanie, na ktorom okresný súd rozhodoval o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, nariadil až na 26. jún 2013, a písomné vyhotovenie rozhodnutia a jeho doručenie okresným súdom trvalo ďalšie dva týždne (obhajcovi sťažovateľa bolo rozhodnutie okresného súdu doručené 8. júla 2013). Sťažovateľ zastáva názor, že táto doba rozhodovania o jeho osobnej slobode bola neprimerane dlhá. Pritom, podľa jeho slov, okresný súd počas rozhodovania o žiadosti pojednával iné veci, a to aj neväzobné.

V ďalšom sťažovateľ napadnutému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 7 Tos 49/2013 z 23. júla 2013 vytyka jeho arbitrárnosť a tvrdí, že konajúci súd sa pri jeho odôvodnení odchýlil od znenia príslušných ustanovení právnych predpisov natoľko, že došlo k popretiu ich účelu.

Sťažovateľ je presvedčený že „V súčasnej dobe už neobstojí paušálne a po dobu viac ako roka sa opakujúce odôvodňovanie existencie dôvodov väzby, pretože uplynutím dlhšieho časového odstupu - obdobia viac ako 14 mesiacov od vzatia do väzby už neexistujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti...

Celé odôvodnenie rozhodnutia o mojej žiadosti považujem za účelové v snahe držať ma naďalej vo väzbe aj pri absencii skutočných a konkrétnych väzobných dôvodov, tak ako ich predpokladá Trestný poriadok...

Pokiaľ ide o neprijatie návrhu na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka súd opätovne uvádza ako dôvod povahu prejednávanej veci a moju údajnú náchylnosť na páchanie trestnej činnosti. Povaha prejednávanej veci absolútne nesúvisí s mojou väzbou, jej dôvodmi a nemôže preto odôvodňovať zamietnutie môjho návrhu na nahradenie väzby.

Oboje moje predchádzajúce odsúdenia sú zahladené a preto sa na mňa hľadí, ako keby som nebol odsúdený so všetkými z toho vyplývajúcimi dôsledkami. Právnym dôsledkom zahladenia odsúdenia je fikcia neodsúdenia a preto moje odsúdenia, ktoré sú navyše ešte z roku 2008 nemôžu odôvodňovať moju väzbu, ani zamietnutie mojej žiadosti o prepustenie z väzby....

Záver súdu o mojom sklone k páchaniu trestnej činnosti je z vyššie uvedených dôvodov vykonštruovaný, vymyslený a neopiera sa o reálne skutočnosti.

Rozhodnutie súdu o neprijatí návrhu na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka nie je z vyššie uvedených dôvodov ničím odôvodnené....

Krajský súd Košice sa v odôvodnení napádaného uznesenia len odvolal na dôvody uvedené v uznesení Okresného súdu Košice - okolie.“.

Ako sťažovateľ tvrdí, za danej dôkaznej situácie nepostačovalo len poukázanie na predchádzajúce rozhodnutia prvostupňového súdu, brutalitu, akou bol skutok spáchaný a následok konania. Tieto všeobecné dôvody nesúvisia s väzbou a jej dôvodmi a nemôžu byť skutočnosťami odôvodňujúcimi väzbu.

Sťažovateľ rovnako napáda uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 213/2012 z 19. decembra 2012 (rozhodnutie o väzbe po podaní obžaloby), ktoré nesúvisí s konaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 22. mája 2013, avšak považuje ho za nepreskúmateľné, všeobecné a neobsahujúce konkrétne odôvodnenie, na základe akých skutočností dospel okresný súd k záveru o dôvodnosti vzneseného obvinenia, existencii väzobných dôvodov, a dostatočným spôsobom sa nevysporiadal ani s otázkou nahradenia väzby.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že:

„1. Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 v spojení s čl. 1 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, obsiahnuté v čl. 5 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj v čl. 8 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom, zásahmi a rozhodnutiami Okresného súdu Košice okolie, sp. zn. 5 T 213/2012 zo dňa 19. 12. 2012, Krajského súdu Košice, sp. zn. 7 Tos 49/2013 zo dňa 23. 07. 2013 porušené.

2. Základné právo sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo postupom, zásahmi a rozhodnutiami Okresného súdu Košice okolie, sp. zn. 5 T 213/2012 zo dňa 19. 12. 2012, Krajského súdu Košice, sp. zn. 7 Tos 49/2013 zo dňa 23. 07. 2013 porušené.

3. Základné právo sťažovateľa, aby súdy urýchlene rozhodli o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo v konaní vedenom na Okresnom súde Košice okolie, sp. zn. 5 T 213/2012, Krajskom súde Košice, sp. zn. 7 Tos 49/2013 porušené.

4. Okresnému súdu Košice - okolie v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 zakazuje pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa zaručených Ústavou Slovenskej republiky a Listinou základných práv a slobôd a práva zaručeného Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

5. Okresnému súdu Košice - okolie, v trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 prikazuje ihneď prepustiť E. B... z väzby na slobodu.

6. Sťažovateľovi priznáva primerané zadostučinenie v celkovej výške 5.000 EUR, ktoré mu je povinný vyplatiť O do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.

7. Okresný súd Košice - okolie je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ľuboša Petrovského, advokáta, Advokátska kancelária Štúrova 20, Košice do 30 dní od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento

zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 80/2010).

Z obsahu sťažnosti, ale predovšetkým z jej petitu, ktorý v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde tvorí východisko pre rozhodnutie ústavného súdu, nepochybne vyplýva, že sťažovateľ namietal porušenie základných práv zaručených ústavou a listinou a práv zaručených dohovorom uznesením okresného súdu (z 19. decembra 2012), ktorým po podaní obžaloby bolo rozhodnuté o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, ďalej namietal porušenie práv rozhodnutím krajského súdu (sp. zn. 7 Tos 49/2013 z 23. júla 2013) o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa (a ďalších dvoch obžalovaných) proti uzneseniu okresného súdu z 26. júna 2013, ktorým boli zamietnuté žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, a napokon aj postupmi tak prvostupňového, ako aj druhostupňového súdu v súvislosti s rozhodovaním o osobnej slobode sťažovateľa. Sťažovateľ tvrdil, že rozhodnutia všeobecných súdov neobsahujú dostatočné a konkrétne dôvody jeho väzby

podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a tvrdil aj to, že pri rozhodovaní o jeho väzbe všeobecné súdy nepostupovali urýchlene.

1. K namietanému porušeniu základných práv uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 213/2012 z 19. decembra 2012

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 213/2012 z 19. decembra 2012, preskúmaniu sťažnosti v tejto časti bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť.

Podľa § 190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie prokurátor alebo súd nadriadenému prokurátorovi alebo súdu.

Z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že v prípade sťažovateľom napadnutého rozhodnutia bol súdom, ktorý preskúmaval uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 213/2012 z 19. decembra 2012, krajský súd, ktorý uznesením sp. zn. 7 Tos 4/2013 z 10. januára 2013 zamietol riadne opravné prostriedky obvinených, teda aj sťažovateľa, proti prvostupňovému rozhodnutiu. Sťažovateľ teda uplatnil možnosť v tomto štádiu konania využiť na ochranu ním označených práv zákonom poskytnutý opravný prostriedok. Na základe uvedeného ústavný súd mohol sťažnosť v tejto časti smerujúcej

proti rozhodnutiu okresného súdu z 19. decembra 2012 odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy a namietanému porušeniu práv zaručených v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tos 49/2013 a jeho uznesením z 23. júla 2013

Sťažovateľ uzneseniu krajského súdu vytyka jeho nedostatočné odôvodnenie, resp. stále sa opakujúce odôvodňovanie existencie dôvodov väzby, ktoré už nemôže obstať. Sťažovateľ tvrdí, že už neexistujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti, a preto rozhodnutie o ponechaní vo väzbe považuje za účelové. Za neodôvodnené považuje aj rozhodnutie všeobecných súdov o neprijatí jeho návrhu na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 8 ods. 1 listiny osobná sloboda je zaručená.

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len preto, že nie je schopný dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 8 ods. 5 listiny do väzby možno vziať iba z dôvodov a na dobu ustanovenú zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom...

... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;...

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd uvádza, že mu neprislúcha, aby v rámci konania o ústavnej sťažnosti posudzoval, či dokonca skúmal existenciu dôvodov väzby sťažovateľa alebo akéhokoľvek iného obvineného. To prislúcha zásadne všeobecným súdom. Ako už ústavný súd uviedol, v rámci konania o sťažnostiach vo väzobných veciach skúma, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného väzbou. Jedným z týchto princípov je aj zákonnosť dôvodov na vzatie, resp. držanie obvineného vo väzbe.

Z uvedeného hľadiska ústavný súd pristúpil k preskúmaniu napadnutého rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 7 Tos 49/2013 z 23. júla 2013, v odôvodnení ktorého okrem iného uviedol:

„... krajský súd... považuje za nutné uviesť, že od hlavného pojednávania, ktoré bolo vykonané... 4. 4. 2013, na ktorom boli vypočutí všetci obžalovaní... ako aj poškodený..., žiadne ďalšie dôkazy už pred súdom doposiaľ vykonané neboli. Toto hlavné pojednávanie bolo odročené na 15. 5. 2013 za účelom vykonania ďalších navrhovaných dôkazov, ale z dôvodu ospravedlnenej práceneschopnosti obžalovaného M. F. bolo preročené na... 26. 6. 2013. Dňa 26. 6. 2013 hlavné pojednávanie bolo opätovne odročené na... 21. 8. 2013, a to z dôvodu neprítomnosti obžalovaného M. F..

Z... uvádzanej chronológie... vyplýva, že pred súdom prvého stupňa iné dôkazy, okrem výsluchu obžalovaných a poškodeného... vykonané neboli, preto aj... krajský súd konštatuje, že v tomto štádiu konania nedošlo k takej zmene, na podklade ktorej by bolo možnérobiť záver, že dôvody väzby pominuli, resp. väzbu nad obžalovanými je možné nahradiť niektorým z navrhovaných postupov.

Nepochybil súd prvého stupňa, pokiaľ... neprijal návrh na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediáčného úradníka nad obžalovaným..., lebo pre takýto postup neboli splnené zákonom požadované podmienky...

Nahradenie väzby nad obvineným je len možnosť, ktorú predpokladá zákon, ale musia byť pre jej aplikáciu splnené ďalšie tzv. materiálne podmienky, ktoré aj podľa názoru... krajského súdu v tomto štádiu trestného konania splnené neboli.

Nadriadený krajský súd považuje za nutné poukázať na skutkové okolnosti prípadu, na osoby obžalovaných, ale predovšetkým na dôvody rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach zo... 6. novembra 2012 sp. zn. 5 Tpo 36/2012, v ktorom súd poukázal

na princípy kontradiktórneho trestného konania a existenciu materiálnych podmienok dôvodnosti trvania väzby. Aj v tomto štádiu trestného konania je potrebné zvýrazniť, že doposiaľ vykonané dôkazy v rozsahu, ako je to zrejmé z obsahu trestného spisu, nedovoľujú vyhovieť žiadostiam obžalovaných o ich prepustenie z väzby na slobodu. Rovnako neexistujú ani podmienky pre nahradenie väzby niektorým z inštitútov uvádzaných v Trestnom poriadku tak, ako sa toho domáhajú obžalovaní.

Neobstojí ani tvrdenie obhajcov obžalovaných, že súd o podaných sťažnostiach nekonal prednostne a urýchlene, ako mu to ukladá právna úprava, resp. ako to vyplýva z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR v obdobných trestných veciach. Predsedníčka senátu súdu prvého stupňa... 30. 5. 2013 žiadosti obžalovaných odstúpila na vyjadrenia Krajskej prokuratúry v Košiciach a v dobe do rozhodnutia o žiadostiach navyše trestný spis sa nachádzal u znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie... za účelom posúdenia zdravotného stavu osoby poškodeného...“

Z citovanej časti napadnutého rozhodnutia vyplýva, že krajský súd síce dôvody, pre ktoré nebolo možné sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu a jeho návrhu na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka vyhovieť, neodôvodnil absolútne vyčerpávajúcim spôsobom, avšak v spojení s rozhodnutím okresného súdu, ktorý v rozhodnutí upozornil na spôsob spáchania stíhaného skutku, na jeho brutalitu a následok, ako aj na náchylnosť k páchaniu násilnej trestnej činnosti obžalovanými (teda aj sťažovateľom) s poukazom na ich trestnú minulosť, sa odôvodnenie uznesenia krajského súdu javí dostatočným.

Vo vzťahu k námietke, ktorou sťažovateľ všeobecným súdom vytýka spôsob odôvodnenia rozhodnutia odkázaním na rozhodnutia z minulosti vydané v súvislosti s predošlými konaniami o osobnej slobode sťažovateľa v tejto trestnej veci, považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že takýto spôsob formulovania odôvodnenia rozhodnutia možno považovať za síce krajnú, no ešte stále ústavnoprávne akceptovateľnú alternatívu odôvodnenia, pretože obsah predchádzajúcich rozhodnutí bol dotknutým osobám známy a dostupný (obdobne napr. II. ÚS 131/08, IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 149/08, IV. ÚS 314/08).

Podľa názoru ústavného súdu za daného stavu nemožno závery krajského súdu označiť za arbitrárne či zjavne neodôvodnené, preto neexistuje žiadny zákonný a iný dôvod na to, aby do jeho odôvodnenia ústavný súd zasahoval. Z druhostupňového rozhodnutia v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa vyplývajú skutkovo a právne relevantné skutočnosti odôvodňujúce väzbu sťažovateľa. Rovnako je zreteľná aj reakcia konajúceho sťažnostného súdu na návrh sťažovateľa na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, keď podmienky na takýto postup nepovažoval za splnené.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľ v bode 2 navrhovaného výroku, súc zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, požadoval vyslovenie porušenia základného práva „na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“ a práva „na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom, zásahmi a rozhodnutiami Okresného súdu Košice okolie, sp. zn. 5 T 213/2012 zo dňa 19. 12. 2012, Krajského súdu Košice, sp. zn. 7 Tos 49/2013 zo dňa 23. 07. 2013...“.

Zvláštnosť tejto formulácie spočíva v tom, že sťažovateľ požaduje vysloviť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní o osobnej slobode „postupom, zásahmi a rozhodnutiami“ všeobecných súdov, a to vo vzťahu k okresnému súdu pri rozhodovaní o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby (ktorého výsledkom bolo uznesenie z 19. decembra 2012) a vo vzťahu ku krajskému súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorým zamietol žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu podanej 22. mája 2013, t. j. proti uzneseniu krajského súdu z 23. júla 2013.

Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že námietka o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote je irelevantná v prípadoch, ak ju s'ťažovateľ spája s konkrétnym rozhodnutím.

Podľa názoru ústavného súdu k porušeniu týchto práv (ako to vyplýva z ich charakteru) dochádza jedine v dôsledku nečinnosti alebo nesprávnej činnosti orgánu verejnej moci, avšak rozhodnutiami všeobecných súdov tieto práva s'ťažovateľa porušené byť nemohli (obdobne III. ÚS 258/05, III. ÚS 26/2012, III. ÚS 245/2013).

V ďalšom rade ústavný súd k s'ťažovateľom namietanému porušeniu označených práv uvádza, že z doterajšej judikatúry ústavného súdu (m. m. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 135/04), ktorá reflektuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok vo veci De Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, séria A, č. 12, bod 76), vyplýva, že právo na prednostné a urýchlené rozhodovanie o väzbe a jej ďalšom trvaní je súčasťou práva na osobnú slobodu, ktoré je obsiahnuté v čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru. Nie je teda súčasťou ochrany poskytovanej základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 253/2012).

Námietka o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako tak práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by prichádzala do úvahy, ak by s'ťažovateľ predstrel námietky o porušení týchto práv postupom príslušného orgánu verejnej moci, ktorý koná o jeho trestnom obvinení vo veci samej. Takúto námietku, ako to vyplýva z obsahu s'ťažnosti, nevzniesol, a preto jeho s'ťažnosť v tejto časti ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tos 49/2013

Sťažovateľ sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta aj skutočnosť, že všeobecné súdy v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu podanej 22. mája 2013 nekonali urýchlene tak, ako mu to zaručuje ústava a dohovor.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru týkajúcich sa práva na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 4/2010). Jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, ale spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj I. ÚS 18/03).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Okresnému súdu bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu (spolu s návrhom na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka) doručená 22. mája 2013. Prvostupňový súd o nej rozhodol uznesením č. k. 5 T 213/2012-1082 z 26. júna 2013, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 4. júla 2013 a jeho obhajcovi 8. júla 2013. O opravnom prostriedku proti tomuto rozhodnutiu krajský súd rozhodol uznesením č. k. 7 Tos 49/2013-1116 z 23. júla 2013 doručeným obhajcovi 1. augusta 2013.

V súvislosti s konaním o osobnej slobode sťažovateľa na prvom stupni lehota od podania žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (22. mája 2013) do rozhodnutia o nej okresným súdom (26. júna 2013) predstavuje 35 dní. Za ďalších 12 dní došlo k doručeniu tohto rozhodnutia obhajcovi sťažovateľa. K dĺžke trvania konania na prvom stupni sa

vyjadril aj krajský súd vo svojom rozhodnutí č. k. 7 Tos 49/2013-1116 z 23. júla 2013, a to takto:

„Neobstojí ani tvrdenie..., že súd o podaných sťažnostiach nekonal prednostne a urýchlene, ako mu to ukladá právna úprava, resp. ako to vyplýva z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR v obdobných trestných veciach. Predsedníčka senátu súdu prvého stupňa dňa 30. 5. 2013 žiadosti obžalovaných odstúpila na vyjadrenie Krajskej prokuratúry v Košiciach a v dobe do rozhodnutia o žiadostiach navyše trestný spis sa nachádzal u znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie... za účelom posúdenia zdravotného stavu osoby poškodeného...“

Z judikatúry ústavného súdu, ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že pri posudzovaní rýchlosti konania o osobnej slobode (o väzbe) je potrebné stále prihliadať na konkrétne okolnosti toho-ktorého jednotlivého prípadu. Je len ťažko predstaviteľné stanovenie striktnej paušálnej lehoty, v rámci ktorej sa má o väzbe rozhodnúť, pretože za určitých okolností by to mohlo byť v neprospech samotnej osoby, o osobnej slobode ktorej sa koná. Nemožno vylúčiť situácie, keď okolnosti trestnej veci neumožnia objektívne, zodpovedne a spravodlivo posúdiť potrebu zbaviť osobu slobody vo vopred učenej lehote.

Aj v tomto prípade ústavný súd prihliadal na konkrétne okolnosti, ktoré rozhodovanie o väzbe sťažovateľa sprevádzali. Už sám druhostupňový súd čiastočne odpovedal sťažovateľovi na otázku plynulosti postupu okresného súdu. Ústavný súd nemá žiaden dôvod negovať závery krajského súdu a s jeho argumentáciou sa stotožňuje. Pri napĺňaní účelu trestného konania (náležité zistenie trestného činu a spravodlivé potrestanie jeho páchatel'a) nemožno zazlievať konajúcemu všeobecnému súdu, ak má snahu o čo najrýchlejšie rozhodnutie trestnej veci (v merite) pri čo najefektívnejšom postupe. Okresný súd nariadil znalecké dokazovanie 20. mája 2013, keď uznesením pribral do konania súdnych znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie. Na 26. jún 2013 nariadil hlavné pojednávanie. Dňa 22. mája 2013 bola doručená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. K predloženiu znaleckého posudku došlo 21. júna 2013. Z uvedeného prehľadu je evidentné, že okresný súd sa usiloval o racionálne využitie časového priestoru, keď v rámci už nariadeného hlavného pojednávania mohol súčasne konať o viacerých

otázkach prebiehajúceho trestného konania (o osobnej slobode aj o merite) pri zachovaní ochrany základných práv a slobôd. Je otázne, či by v danom prípade snaha okresného súdu urýchliť konanie o osobnej slobode po podaní žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu priniesla pozitívny výsledok, pretože požiadanie súdnych znalcov o vrátenie trestného spisu, jeho faktické vrátenie, nariadenie iného termínu, predvolanie a zabezpečenie prítomnosti dotknutých osôb predstavuje okolnosť, ktorá by nemusela priniesť želaný efekt z hľadiska urýchlenosti rozhodnutia. Okresným súdom zvolený manažment konania dáva zmysel zvlášť v situácii (a z rozhodnutí oboch všeobecných súdov to jednoznačne vyplýva), keď správanie obžalovaných a ich obhajcov skutočne neprispieva k rýchlemu prerokovaniu trestnej veci.

Hoci obdobie, počas ktorého okresný súd rozhodoval o žiadosti sťažovateľa na prvom stupni počtom dní, presahuje jeden mesiac, ústavný súd s prihliadnutím na uvedené okolnosti danej veci túto lehotu nevyhodnotil ako takú, dôsledkom ktorej by bolo sťažovateľom namietané porušenie čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Napokon aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre akceptoval súladnosť rozhodovania o väzbe aj v prípadoch, keď toto trvalo dlhšiu dobu, samozrejme, s prihliadnutím na okolnosti daného konkrétneho prípadu, napr. *Letellier c. Francúzsko*, rozhodnutie z 26. júna 1991, *Annuaire*, č. 207 – konanie trvalo takmer jeden a pol roka; *Navarra c. Francúzsko*, rozhodnutie z 23. novembra 1993, *Annuaire*, č. 273-B – kasačné konanie trvalo sedem mesiacov.

Pokiaľ ide o dobu konania krajského súdu, táto zodpovedá lehote menej ako jeden mesiac, preto ju ústavný súd hodnotí ako primeranú a akceptovateľnú. Vychádzajúc z jednoduchého aritmetického ponímania zistenie ústavného súdu signalizuje dodržanie požiadavky urýchleného rozhodovania v rámci druhostupňového konania o sťažnosti uplatnenej proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s požiadavkou

na urýchlené rozhodnutie o väzbe postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 213/2012 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Tos 49/2013 kvalifikuje ako zjavne neopodstatnenú a z tohto dôvodu ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2014